

Anmeldelser

IAN HARMAN: Bird-keeping in Australia. Forord af ALEC H. CHISHOLM. (177 pp., 8 dobbelte sorttavler.) — Angus & Robertson, Sydney & London m. fl. st. 1962. Pris: 35 sh.

Det er interessant at sammenligne en australsk fremstilling af dyr i fangenskab med europæiske forhold. I Australien gælder andre og på visse punkter strenge bestemmelser, som fugleholderne må indrette sig efter; alligevel arbejdes der en del på dette felt, men tilsyneladende med noget færre arter end her.

Bogens plan er ret traditionel, med indledende kapitler om opholdsrum og pleje. Herefter omtales et godt udvalg af papegøjer, finker og væverfinker, duer, hønsfugle og løbehøns. De allerfleste er gamle kendinge fra Europa, men gennemgående behandlet på et lidt andet grundlag end i europæiske bøger af samme art. Ildhaleamadinen (*Zonae-ginthus bellus*) nævnes som ret vanskelig, men alligevel med en vis selvfølgelighed; i Europa har den hidtil ikke kunnet klare sig. Hele rækken af farvestrålende fladhaleparakitter omtales med noter fra frihed og fangenskab. Visse arter som Kongeparakitten (*Alisterus scapularis*), der er meget kostbar i Europa, kan undertiden optræde som skadedyr i Australien. Andre er gået stærkt tilbage; dette gælder f. eks. de 2 græsparakitter *Neophema bourki* og *N. splendida*, som yngler ret villigt i fangenskab, og af dem er antallet af fangne individer Verden over utvivlsomt større end antallet af vildfugle i hjemlandet. Det samme gælder ubetinget Undulaten, som dog stadig kan ses i millionvis i det fri; bestanden lider dog en del i tørkeperioder trods artens meget ringe vandkrav. Af europæiske finkefugle, som nu lever vildt i området, omtales Stillits, Gråsiskan og Grønirisk, mens Tørniriskan kaldes »practically unknown«.

LØPP.

C. W. MACKWORTH-PRAED and C. H. B. GRANT: Birds of the Southern Third of Africa. African Handbook of Birds, ser. 2, vol. 2. (747 pp., 36 farvetavler, 9 sorttavler, talrige tekstfigurer.) — Longmans, Green & Co., London m. fl. st. 1963. Pris: 50 sh.

En fortrinlig håndbog i Sydafrikas fugle, hvoraf 1. bind tidligere er anmeldt i D. orn. Foren. Tss. (1963, 57:77). I dette bind behandles udelukkende spurvefugle; det begynder med pibere og slutter med værlinger. Det er gennemillustreret med fortrinlige tegninger i farver og sort og er udstyret med talrige udbredelseskort. På sorttavlerne gives 54 udmærkede fotografier. Bysvalens uregelmæssige ynglen i området i ældre og nyere tid nævnes ganske kort. De politiske forhold har medført en ændring i visse regionale navne. Portugisisk Congo er blevet til Cabinda, og Fransk Ækvatorialafrika kaldes Union of Central African Republics; udeladelsen af betegnelserne »Colony«, »Territory« og »Belgian« fra sammensætningerne med henholdsvis Kenya, Tanganyika og Congo vil næppe volde forståelsesvanskeligheder.

LØPP.

ARTHUR A. PRESTWICH: »I Name this Parrot . . .«. (161 pp.) — A. A. Prestwich, Edenbridge (Kent) 1963. Pris: 21 sh.

Bogen er en ny, til næsten det dobbelte sideantal forøget udgave af et tidligere anmeldt arbejde (D. orn. Foren. Tss. 1959, 53:115—116). I ét appendix nævnes en række hyldningsnavne, som er givet siden 1936; i et andet diskuteres forskellige andre forhold, og visse rettelsers foretages. Således har GUSTAV VASA måttet af med den Store Vasapapegøje (*Coracopsis vasa*) fra Madagascar, efter at det har vist sig, at »Vaza« var de indfødtes gamle navn for fuglen. En nydannelse er en lang liste over videnskabelige papegøjenavne, vedføjet sproglige udrædninger.

LØPP.

F. HAVERSCHMIDT: The Black-tailed Godwit. (120 pp., 11 sorttavler, hvoraf 1 kort over genfundne ringfugle, 2 tekstfigurer.) — E. J. Brill. Leiden 1963. Pris: 18 fl.

En smuk og lodig, men i forhold til sit omfang ret kostbar bog om den Store Kobbersneppe. Forf. har boet i Surinam i en årrække; men han havde sine optegnelser fra mange år hjemme i Holland. Han har her skrevet dem sammen på udmærket måde og fået dem suppleret med talrige nyere iagttagelser; også redegørelser fra andre lande er udnyttet i rigt mål. I forordet henvises til det danske arbejde

af HANS LIND (cf. D. orn. Foren. Tss. 1961, 55: 173—174), der udkom, da den foreliggende bog var ved at gå i trykken.

I sin indledning giver forf. nogle mere alméne oplysninger om hollandske forhold. Herefter omtales den Sorthalede Kobbersneppes udseende og dens udbredelse fra Island og Holland til Østasien, dens terrænkraav og ynglebologi, som behandles indgående. Endvidere findes en god fremstilling af trækforholdene, og i bogens sidste kapitel, om artens bevaring og fremtiden, gør forf. godt og sagligt rede for fortidens og nutidens fremgangsmåder samt for de ikke alt for lovende muligheder i fremtiden.

LØPP.

OTTO KRÖSCHE: Die Moa-Strausse, Neuseelands ausgestorbene Riesenvögel. Die neue Brehm-Bücherei 322. (148 pp., 12 tekstfigurer.) — A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1963. Pris: DM. 8,50.

En indgående omtale af de nyzealandske kæmpestrudse, hvoraf de sidste formentlig levede endnu i begyndelsen af 1700-tallet. Ifølge en mundtlig overlevering skal en moarede være fundet så sent som (ca.) 1675. Da der intet skriftsprog fandtes på Nyzealand før europæernes ankomst dertil, er der ingen originale optegnelser om disse fugles liv; men afbildninger af dem findes i primitive kunstværker. Vort væsentlige kendskab til moaerne skyldes knoglefund, som er meget betydelige; en del subfossile ægskaller kendes også, og en af disse, af *Emeus crassus*, er bestemt med fuld sikkerhed, idet den er fundet i moderfuglens skelet. Man har beskrevet talrige arter; i en fremstilling fra 1949 skelnes mellem 29, fordelt på 7 slægter, en ret fantastisk artrigdom inden for et dog forholdsvis begrænset område. Måske ville listen have set anderledes ud, hvis man havde kunnet studere de levende fugle; men i alle tilfælde har så mange moa-arter næppe levet samtidig på Nyzealand. Nogle er sandsynligvis uddøde af klimatiske eller andre grunde, før de første mennesker, moajægerne, dukkede op for ca. 1000 år siden. Tidligere havde moaerne næpp haft fjender eller næringskonkurrenter af betydning, da der hverken fandtes kød- eller planteædende pungdyr, endsige rovdyr og hovdyr på øerne. Moajægerne havde intet agerbrug og af husdyr kun hunden. Da de indvandrede, fandtes visse arter af moaer endnu i betydelige bestande, som dog syntes at være svundet stærkt, før maorierne kom til Nyzealand 1150—1350.

Bogen giver en oversigt over moaernes systematik og anatomi, stederne for de subfossile fund og endelig over, hvad man kan rekonstruere om fuglenes levevis, deres udvikling og tilbagegang. Forf. lutter sin fremstilling med at nævne Skovmoaen,

Megalapteryx, familiens sidste, som formentlig har levet i Takahe-dalen så sent som for godt 250 år siden, og han udtrykker det »heimliche Hoffnung«, at en heldig ornitholog vil træffe den levende. Dette ville nok være en sensation på linie med en levende Gejrfugl i Reykjaviks havn; overraskelsen ville få genopdagelsen af f. eks. Takahe'en, der også har været slået grundigt ihjel i litteraturen, men alligevel levede, til at blegne.

LØPP.

RODOLF PÄTZOLD: Die Feldlerche (*Alda arvensis* L.). Die neue Brehm-Bücherei 323. (104 pp., 31 tekstfigurer.) — A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1963. Pris: DM. 6,00.

I et indledende kapitel omtales Sanglærken i menneskets forestillingskreds, fra dens plads i digtningen til dens anvendelse i køkkenet; forf. har endog rekonstrueret og afprøvet »lærkespejlet« efter NAUMANN's beskrivelse. Herefter diskuteres lærkefamiliens afstamning og systematiske stilling, og Sanglærkens underarter nævnes. Dernæst gives beskrivelser af fuglens bygning og fjerdragt, og forf., der er ingeniør, gør en del ud af anatomi og de fysiske forhold vedrørende flugt og løb. I de følgende kapitler findes gode redegørelser for Sanglærkens biotop, føde, ynglebologi og vandringer; også dens pasning i fangenskab nævnes kort. — Forf. fremhæver arten som en steppefugl, der har fundet sig til rette i agerland, men afviser sandsynligheden for, at den har levet i Vesteuropa mellem istiden og skovtiden; ref. er ganske enig med ham i antagelse af, at den først er indvandret hertil i den første del af Middelalderen. I et afsluttende kapitel nævnes et spørgsmål, som endnu står åbent, nemlig besøg på drikkesteder; i det fri har forf. kun set Sanglærker tage vand fra dugdråber. Bogen er illustreret med lærerige kort og diagrammer samt ikke mindst med en serie af meget smukke fotografier af gamle og unger på og ved en rede.

LØPP.

HEINZ MENZEL: Der Steinschmätzer (*Oenanthe oenanthe*). Die neue Brehm-Bücherei 326. (78 pp., 46 tekstfigurer, hvoraf 7 kort.) — A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1964. Pris: DM. 5,20

Først behandles Stenpikkerens alméne udbredelse og dens forekomst i Tyskland, og talrige tyske samt et par vendiske betegnelser for fuglen nævnes. Derpå omtales fjerdragt m. v., biotop og ynglebologi; væsentlige studier er foretaget på vegetationsfattige flader omkring en virksomhed for trækul fremstil-

ling i Oberlausitz. Herefter gør forf. rede for føde, trækforhold, snyltere og fjender, og til slut giver han en kort oversigt over de andre stenpikkerarter (Middelhavs-, Nonne-, Serge- og Steppestenpikker), som yngler i egnene mellem den Pyrenæiske Halvø og det Kaspiske Hav. Instruktive tegninger og gode fotografier øger udbyttet af bogen.

LØPP.

ULRICH WOBUS: *Der Rothalstaucher (Podiceps griseigena)* (BODDAERT). Die neue Brehm-Bücherei 330. (103 pp., 52 tekstfigurer.) — A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1964. Pris: DM. 6,00.

Bogen giver talrige udmærkede og vel gennemtænkte oplysninger om den Gråstrubede Lappedykker. Efter de traditionelle indledningskapitler af systematisk og zoogeografisk art gør forf. rede for feltkendetegn, stemme og fældning. Derpå behandles fuglenes adfærd i bevægelse og i hvile, fødeoptagelse, ynglebiologi, territoriehævdelse og til slut vandringer og vinterkvarter. Forf.s ethologiske studier er vel illustreret med instruktive billeder. Han nævner, at den rugende fugl aldrig dækker æggene, når den forlader reden af fri vilje, kun hvis der er fare på færde. Endvidere anfører han, at han aldrig har set, at æggene blev vendt under rugningen. Denne ægvending, som praktiseres i rugerier verden over med æg i millionvis, har måske ikke nær den betydning, som man tidligere har tillagt den. Et lille afsnit om den Gråstrubede Lappedykkers status i Danmark svarer til vort nyeste kendskab til fuglens forekomst her i landet; men bedømmelse af denne udpræget østlige arts danske bestand er nok lidt mere indviklet, end de modtagne oplysninger kan give udtryk for.

LØPP.

VOICES OF AFRICAN BIRDS. Recorded by MYLES E. W. NORTH. Produces by The Laboratory of Ornithology, Cornell University, Ithaca, New York. 33 $\frac{1}{3}$ RPM. Pris: 62,50 danske kroner.

Hermed foreligger den første gramfonoplade med afrikanske fuglestemmer indspillet på en 30 cm LP-plade (spilletid 45 min.). Optagelserne, der er foretaget på 15 forskellige lokaliteter i Kenya, må betegnes som teknisk fremragende. De omfatter 42 fuglearter, hvoraf 41 findes i Uganda, 40 i Tanganyika, 36 i Sudan, 32 i Rhodesia, 28 i Sydafrika og Congo og 21 i Nigeria, så ornithologer, der besøger andre afrikanske områder end netop Østafrika, vil også kunne have glæde af pladen.

Først følger en introduktion af dr. A. A. ALLEN, og derefter kommenterer MYLES E. W. NORTH de

enkelte arter, blandt hvilke kan nævnes Hammerfugl, Marabustørk, Afrikansk Havørn, Krontrane, en række duearter, gøge, sporegøge, turakoer, næsehornsfugle og sangere. Ved hver art er på pladeomslaget anført lokalitet (med koordinater) og måned for optagelsen. Danske ornithologer, der agter at besøge den ætiopiske region, vil kunne have stort udbytte af at studere denne plade.

E. T. P.

F. A. ROEDELBERGER: *Europas Dyreverden*. Dansk tekst af INGVALD LIEBERKIND. (232 pp., 280 fotos, heraf mange i farver.) — Lohses Forlag 1962. Pris: 45,00 kr.

Denne bog er som så mange billedbøger i den senere tid blevet til på international basis og rummer billeder optaget af 100 fotografer fra hele Europa. Svenskerne er rigt repræsenteret, vi selv kun ved ARTHUR CHRISTIANSEN. Fuglene optager en stor plads i bogen, og billederne er en nydelse. Selv om man ved, at et enkelt af dem er optagelse af en fugl i fangenskab, så har bogen et vidunderligt præg af naturoplevelse, som savnes i mange nutidige værker, hvor de afbildede fugle er forpjuskede og har uorden i fjerdragten, fordi de er fanget og i visse tilfælde endog bundet fast under optagelsen. Teksten er i Lieberkinds sædvanlige gedigne stil. Bogen må ønskes en vid udbredelse; for den forener skønhed med relevante oplysninger. Skal noget fremhæves, synes jeg det må være billedet af Biæderen siddende på kraniet af en okse. Og mange af ikke-fugle billederne har man aldrig set magen til.

A. N.

F. A. ROEDELBERGER: *The Wonderful World of Nature*. (214 pp., 300 fotos, hvoraf mange i farver.) Engelsk tekst af MARY PHILIPS. — Constable, London 1961. Pris: 32 sh. 6 d.

Denne bog er oversat til dansk, men ikke sendt til anmeldelse. 85 af siderne er viet fuglene, der vises i glimrende fotografier af 80 forskellige fotografere. Nogle af dem er af udstoppede fugle, men så står det også angivet i billedteksten. Der er billeder imellem af betagende skønhed — det må lades Roedelberger, at han forstår at udvælge gode billeder. Teksten er god og gedigen, omend noget mere populariseret end anmelderen synes om. At man samtidig får en mængde dejlige billeder af andre dyr, kan kun betragtes som en fordel.

A. N.

U. N. GLUTZ VON BLOTZHEIM (red.): *Die Brutvögel der Schweiz*. (648 sider, 26 fig.

54 fotos.) Herausgegeben von der Schweizerischen Vogelwarte Sempach. — Aargauer Tageblatt, Aargau 1962. Pris: ikke opgivet.

Schweiz har nu fået sin fuglefauna og har med det foreliggende værk nået et misundelsesværdigt stade. På titelbladet står som undertitel: En sammenfatning af vor nuværende viden om udbredelse, bestandstæthed, ernæring og forplantning hos de siden 1900 i Schweiz trufne ynglefugle. 56 ornithologer har samarbejdet om denne bog, der rummer en sand guldgrube af viden om mellemeuropæiske fuglearter. Der indledes med et 60 siders kapitel om metodik for feltornithologer, hvor der gøres rede for alle de problemer, som feltornithologer kan være med til at løse. Specielt gøres der i dette kapitel meget ud af kvantitative undersøgelser og metodik ved biotopbeskrivelse, men også de fleste andre arbejdsområder for feltornithologer berøres mere eller mindre indgående. Dernæst gives en beskrivelse på 85 sider af naturforhold og geografi i Schweiz. Den vigtigste del af bogen er artsbeskrivelserne, der omfatter de i Schweiz trufne ynglefugle. Til grund for bearbejdelsen ligger 1200 litteraturhenvi- sninger og 23.000 redekort. Inden for hver art gøres der rede for: Udbredelse, biotop, bestandstæthed, bestandsvingninger, fødesøgning og ernæring, redeplads, redebygning, æglægnings begyndelse, ægantal, kuldantal, yngleperiodens slutning, rugetid, redetid, vandringer, overvintring og tilskyndelser. Dette sidste punkt er noget enestående, idet der her for hver enkelt art gøres rede for, hvilke huller der er i de schweiziske ornithologers viden om den pågældende fugl. Man håber derigennem at stimulere feltornithologerne til de undersøgelser, der mangler. Alene ved sit hele oplæg unddrager dette værk sig alvorlig kritik. Man må lykønske Vogelwarte Sempach, der står bag organisationen af bogen, og de mange forfattere til et værk, der uden tvivl vil stå sin prøve i de kommende år.

A. N.

MICHAEL LISTER: A Glossary for Bird Watchers. (96 pp.) — Phoenix House, London 1962. Pris: 8 sh. 6 d.

Denne udmærkede lille ordbog er en forøget udgave af glossariet i forf.s. "Bird Watcher's Reference Book" (sml. D. O. F. T., 51, 1957, p. 143—144). Der er gode forklaringer til talrige begreber, som kan volde vanskeligheder under studiet af ornithologisk faglitteratur. Hollandske, tyske og franske fagudtryk er indbefattet i materialet, og det hele er ordnet i ét alfabet, overskueligt og nemt at bruge. Bag i bogen findes en liste over gængse forkortelser af hovedord i tidsskriftstitler og en bibliografi.

LØPP.

CYRIL H. ROGERS: Budgerigars, and how to breed them. (119 pp., 3 dobbelte sorttavler, 5 tekstfigurer.) — Ilife Books, London 1962. Pris: 7 sh. 6 d.

Som adskillige andre bøger af lignende karakter er denne en udmærket rettesnor for undulatopdrættere. De talrige farvevarianter beskrives og vigtigere arvelighedsforhold omtales. "Danish recessive pied", som her i landet kaldes Danskbroget Undulat har fået et kapitel for sig selv.

LØPP.

MARTIN EISENTRAUT: Die Wirbeltiere des Kamerungebirges. (353 sider, 52 fig. og 79 tabeller.) — Paul Parey, Hamburg 1963. Pris: 68 DM.

Dette er en typisk ekspeditionsberetning med et langt systematisk afsnit, der giver mål og andre detaljer på nedlagte dyr, men samtidig er der et væld af spredte biologiske iagttagelser strøet ud over bogens første og største afsnit. Den almene del, der omfatter geografisk beskrivelse af området, fauna- beskrivelse, morfologiske ændringer i relation til højden, fuglenes yngletid og Kamerunbjergets dyregeografi, er af største interesse for dem, der interesserer sig for dyrenes udbredelse. Kamerunbjerg- et ligger isoleret fra Afrikas øvrige bjergområder, men har alligevel mange faunaelementer fælles med disse. Det kan undre, at afhandlingen er kommet i bogform, for det fremgår tydeligt, at det sidste ord om Kamerunbjergets fauna ikke er sagt endnu, så nogen endelig monografi er den ikke.

A. N.

D. SUMMERS-SMITH: The House Sparrow. (269 sider, 1 farvetavle, 32 fotos, 36 tekstfigurer.) — Collins, London 1963. Pris: 25 sh.

Adskillige fugle er blevet monografisk behandlet i New Naturalist Series, og alle er det fremragende monografier. Den mest velkendte af alle fugle, Gråspurven, har endelig fået sin monografi. Forfatteren bemærker beskedent i forordet, at han kun fortæller en halv historie, men enhver læser vil mærke, at den halve historie kan ikke fortælles bedre og mere sagkyndigt. Forfatteren har i 11 år helliget sig Gråspurvene på sin hjemegn og i andre lande og litteraturstudier, der omfatter over 1000 referencer. Fuglens ethologi og økologi er nogenlunde lige udførligt behandlet, og især er afsnittet om trækket interessant for dem, der tror, at Gråspurven er standfugl *par excellence*. Bogen er yderst læseværdig og viser, hvad en amatør kan få ud af sine fuglelyster. Måtte den virke som ansporing for andre ornithologer.

A. N.